

Nr 74.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1917 kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående villkoren för lån från norrländska nyodlingsfonden.

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 10 april 1917 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 183, har Kungl. Maj:t under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att godkänna de i protokollet intagna, av chefen för jordbruksdepartementet tillstyrkta allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande av lån ur norrländska nyodlingsfonden, att gälla från och med år 1918 samt beträffande punkten 1) jämväl ansökningar om lån för samma år.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag i ämnet beslöt riksdagen enligt skrivelse den 23 maj 1906, nr 145, att en särskild fond skulle inrättas för befrämjande av uppodling av jord i Norrland och Dalarna, från vilken fond i mån av tillgång lån finge tilldelas landsting eller hushållningssällskap, som förklarar sig villigt att utlämna låneunderstöd till mindre jordbrukare för uppodling av till åker lämplig mark, samt att i fråga om erhållande och tillgodonjutande av lån ur fonden skulle gälla vissa, i skrivelsen angivna allmänna villkor och bestämmelser.

I överensstämmelse härmed har kungörelse den 22 juni 1906 utfärdats angående villkoren för lån från norrländska nyodlingsfonden.

Lantbruksstyrelsen har nu i skrivelse den 7 oktober 1916 avgivit förslag till vissa ändringar i dessa villkor.

Styrelsen har därvid först erinrat, att enligt punkten 1:o) av samma villkor hushållningssällskap eller landsting, som önskar erhålla lån från fonden för att därav utlämna låneunderstöd för det med fonden avsedda ändamål, må före den 1 januari det år, då lånet är avsett att erhållas, därom till lantbruksstyrelsen ingiva skriftlig framställning, innehållande jämväl uppgift å de odlingsföretag, för vilka låneunderstöd blivit hos hushållningssällskapet eller landstinget sökta, samt belopp och lånetid för varje särskilt låneunderstöd. Styrelsen har anfört, att det syntes härav som, därest en ansökning om lån inkomme efter den bestämda tiden, ansökningen ej skulle kunna beviljas utan riksdagens medgivande, även om medel funnes tillgängliga och giltiga skäl för dröjsmålet kunde anföras. Det vore därför lämpligare, att Kungl. Maj:t finge bestämma tid för ansökningarnas inlämnande, varigenom Kungl. Maj:t också bleve i tillfälle att bedöma, huruvida en efter den stadgade tiden inkommen ansökning borde upptagas till prövning eller icke.

Lantbruksstyrelsen har vidare framhållit, att enligt punkten 2:o) i villkoren det ålåg styrelsen att pröva till styrelsen inkomna ansökningar om lån. Då vid sådant förhållande det syntes lämpligt, att ansökningen innehölle sådana uppgifter, vilka styrelsen för detta ändamål ansåge behövliga, har styrelsen för vinnande av detta syfte föreslagit ett stadgande, att ansökning skulle avfattas enligt av styrelsen fastställt formulär.

Enligt nu gällande bestämmelser utbekomme, enligt vad lantbruksstyrelsen anfört, hushållningssällskap eller landsting lånebeloppet omedelbart efter det styrelsen beviljat detsamma och de kunde därpå utan dröjsmål utbetala detta till låntagarna, utan att dessa vore skyldiga att inom viss tid fullgöra respektive nyodlingar. Det syntes lantbruksstyrelsen, att det borde tillkomma styrelsen att vid lånets beviljande fastställa tid, inom vilken det med lånet avsedda arbetet skulle vara påbörjat och avslutat, vid äventyr att lånet bleve uppsagt.

I punkten 3:o) av villkoren stadgades att, därest lånebelopp av hushållningssällskap eller landsting disponerats på annat sätt än bestämmelserna härom tillåte, detsamma skulle på yrkande av lantbruksstyrelsen av hushållningssällskapet eller landstinget omedelbart återbetalas. För att lantbruksstyrelsen skulle kunna bedöma huru lånen disponerats, syntes låneförmedlaren böra åläggas att, så länge han innehade lån från fonden, årligen till lantbruksstyrelsen avgiva redogörelse över den bedrivna lånerörelsen enligt av styrelsen fastställt formulär.

Styrelsen har slutligen framlagt formulerat förslag till ändrade villkor för lån från fonden samt hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå

riksdagen besluta, att dessa ändrade villkor skulle från och med år 1918 gälla för lån från fonden. Enligt styrelsens förslag skulle den i punkten 3:o) av gällande villkor angivna tid för återbetalning av beviljat lån beräknas från lånets beviljande.

Statskontoret har den 1 december 1916 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid funnit de gjorda förslagen till ändringar icke giva anledning till annat uttalande, än att statskontoret funne det föga lämpligt att, på sätt föreslagits, beräkna lånetiden från dagen, då lånet beviljats, i stället för, såsom nu ägde rum, från dagen, då lånet lyftats, varvid statskontoret anfört, att ränteberäkningen i varje fall icke kunde hava annan utgångspunkt än lyftningsdagen.

De av lantbruksstyrelsen föreslagna ändringarna hava synts departementschefen vara av behovet påkallade och böra godkännas, dock med den av statskontoret föreslagna avvikelser.

Därjämte torde enligt departementschefens mening vissa förtydliganden och redaktionella ändringar böra ske i lantbruksstyrelsens förslag. Dessa jämkningar har emellertid departementschefen icke ansett vara av beskaffenhet att tarva någon motivering.

Under åberopande av vad sålunda anförts har departementschefen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna följande allmänna villkor och bestämmelser för erhållande och tillgodonjutande av lån ur norrländska nyodlingsfonden, att gälla från och med år 1918 samt beträffande punkten 1) jämväl ansökningar om lån för samma år:

1) Hushållningssällskap eller landsting, som önskar från ifrågasvarande fond erhålla lån för att därav utlämna låneunderstöd för med fonden avsett ändamål, må därom inom tid, som Kungl. Maj:t bestämmer, till lantbruksstyrelsen ingiva skriftlig framställning, innehållande uppgift å de odlingsföretag, för vilka låneunderstöd blivit hos hushållningssällskapet eller landstinget sökta, förslag till belopp och lånetid för varje särskilt låneunderstöd ävensom övriga för ärendets bedömande erforderliga uppgifter; ägande lantbruksstyrelsen fastställa formulär för sådan framställning.

2) Lantbruksstyrelsen må efter prövning av sålunda gjorda framställningar bevilja hushållningssällskap eller landsting lån från fonden och därvid fastställa den tid, inom vilken varje särskilt odlingsföretag skall vara påbörjat och avslutat; åliggande det lantbruksstyrelsen att om beviljat lån meddela uppgift till statskontoret.

3) Från fonden beviljat lån skall återbetalas inom högst tio år från lånets lyftande med lika kapitalbelopp varje år jämte upplupen ränta.

Finnes lånebelopp vara av hushållningssällskap eller landsting disponerat på annat sätt än förevarande bestämmelser tillåta eller det därmed avsedda arbetet icke vara inom den av lantbruksstyrelsen fastställda tid påbörjat eller avslutat, skall sådant lånebelopp, på yrkande av lantbruksstyrelsen, omedelbart återbetalas av hushållningssällskapet eller landstinget.

4) För hushållningssällskap eller landsting beviljat lån från fonden åtnjutes räntefrihet första året, under vilket lånet innehaves, men därefter erlägges tre procent årlig ränta å oguldet kapitalbelopp, dock med skyldighet för hushållningssällskap eller landsting att, därest förfallet kapitalbelopp icke inom föreskriven tid inbetalas, å det förfallna beloppet erlägga sex procent årlig ränta från förfalldagen, till dess inbetalning sker. De, som av hushållningssällskap eller landsting erhållit låneunderstöd, skola åtnjuta enahanda räntefrihet, som nyss är stadgad, och må av dem icke fordras högre ränta, än i detta moment bestämts.

5) Låneunderstöd, som av hushållningssällskap eller landsting meddelas, må utgöra högst 500 kronor och under inga förhållanden uppgå till mer än hälften av den uppskattade odlingskostnaden.

6) Vid beräkningen av denna kostnad upptagas såväl själva odlingsarbetet som den erforderliga dikningen, för så vitt ej statsbidrag erhållits till densamma.

7) Plan och kostnadsförslag för nyodlingen skola vara uppgjorda av lantbruksingenjör, länsagronom eller annan person, som hushållningssällskap eller landsting därtill prövar kompetent, och skall denne även avgiva yttrande om markens lämplighet till åker med avseende på dess såväl beskaffenhet som läge.

8) Hushållningssällskap eller landsting äger bestämma de närmare villkoren för åtnjutande av dylikt låneunderstöd liksom ock tillse, att det med beviljat låneunderstöd avsedda ändamål vinnes.

9) Det åligger hushållningssällskap eller landsting, som innehar lån, att årligen inom tid, som lantbruksstyrelsen bestämmer, till styrelsen avgiva redogörelse över lånerörelsen enligt av styrelsen fastställt formulär.

10) Statskontoret äger att till vederbörande hushållningssällskap eller landsting utbetala beviljat lån mot hushållningssällskapets eller landstingets förskrivning därå.

11) Statskontoret har att, därest stadgad kapital- eller räntebetalning icke i rätt tid fullgöres, därom göra anmälan hos Kungl. Maj:t, som då vill bestämma, huruvida oguldet lånebelopp jämte ränta skall före den fastställda amorteringstidens slut återbetalas.

12) Kungl. Maj:t äger meddela de närmare bestämmelser, som kunna erfordras för vinnande av det med ifrågavarande lån avsedda ändamål.

Då utskottet icke funnit något att erinra mot ifrågavarande framställning får utskottet hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förvarande proposition.

Stockholm den 11 maj 1917.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se utlåtande nr 67.
